

نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با جنگ نرم

دکتر محمدرضا نجفی^۱

علی‌رضا فدائیان^۲

تاریخ دریافت: ۹۳/۹/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۳/۱۰/۲۰

چکیده

این پژوهش برای تعیین نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم، در دانشگاه مازندران می‌باشد. در این تحقیق نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در افزایش آگاهی سیاسی، ولایت‌پذیری، تقویت هویت ملی، دینی، جذب، سازماندهی و به کارگیری افسران جوان، برای مقابله با جنگ نرم در دانشگاه مازندران مورد بررسی قرار گرفته است. روش این تحقیق توصیفی-تحلیلی است و برای انجام آن از روش پیمایش و ابزار پرسشنامه (پس از تایید پایایی $(\alpha > 0.85)$ و روایی) استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق را اساتید و دانشجویان دانشگاه مازندران تشکیل می‌دهند. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان برابر با ۳۷۵ نفر تعیین شد. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که بسیج اساتید دانشگاه مازندران نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. علاوه بر این نتایج تحقیق نشان داد نقش بسیج اساتید در افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان، افزایش ولایت‌پذیری و تقویت هویت ملی و دینی دانشجویان این دانشگاه برجسته است. علاوه بر این، اساتید بسیجی دانشگاه مازندران در جذب، سازماندهی و به کارگیری افسران جوان مقابله با جنگ نرم نقش مؤثری دارند. جنگ نرم، جنگی خاموش است که مرحله آماده‌سازی آن با حداکثر پنهان‌کاری و عادی‌سازی در قالب فعالیت‌های معمول اجتماعی انجام می‌شود. بنابراین بخش مهمی از کار آماده‌سازی برای مقابله با جنگ نرم را آمادگی فکری و پارادایمی تشکیل می‌دهد که اساتید بسیجی نقش مهمی در این فرآیند ایفا می‌کنند.

کلید واژه‌ها: جنگ نرم، بسیج اساتید، دانشگاه مازندران، آگاهی سیاسی، هویت ملی و دینی.

۱. استادیار دانشگاه امام حسین (ع)؛

۲. کارشناسی ارشد رشته مدیریت دفاعی دانشگاه امام حسین (ع)

مقدمه

یکی از پشتوانه‌های مهم جمهوری اسلامی ایران در نبرد نامتقارن با دنیای استکباری غرب، بهره‌گیری از نقاط قوت نظام اسلامی است. یکی از نقاط قوت این نظام مقدّس، پشتوانه مردمی و وجود نهاد مقدّس نیروی مقدّس بسیج است. این نهاد می‌تواند اصلی‌ترین نقش را در نبرد نامتقارن با توجه به برتری دشمن در عرصه نظامی‌گری و بهره‌مندی از مزیت‌هایی در ابعاد تجهیزات، فن‌آوری، تاکتیک و تکنیک ایفا کند (سراج بسیجی، ۱۳۸۳: ۱۵). آنچه این امکان را به وجود می‌آورد برخوردار از ویژگی‌ها و قابلیت‌هایی است که به مثابه مزیت‌های انحصاری، بسیج را در این صحنه یک نیروی ممتاز معرفی می‌کند.

اصلی‌ترین عنصر بسیج، نیروی مردمی است. نیروهای مردمی در حالت عادی و زمان صلح، دلیلی بر مشارکت در بسیج نمی‌بینند؛ در صورتی که مشارکت نیروهای مردمی در بسیج در موقع بروز حوادث و وقایع غیر قابل پیش‌بینی ضروری است. برای کاهش خطرات ناشی از حوادث غیر قابل پیش‌بینی و مشارکت به موقع مردم، باید سازماندهی لازم صورت بگیرد و در بعضی از مواقع افراد را در مأموریت‌های جداگانه (دفاع سرزمینی، مقاومت محلی و دفاع غیر نظامی بسیج در زمینه تدارکات، جمع‌آوری اطلاعات، حفظ امنیت داخلی و مقابله با نیروهای فشار داخلی، حفاظت شهری و ...) که از وظایف اساسی بسیج است (در مسیر تحقق ارتش بیست میلیونی، ۱۳۷۱: ۱۶)، مشارکت دهند.

علاوه بر این، از آنجا که در نهاد بسیج، عناصر با انگیزه‌ای از اقشار و صنوف گوناگون با تخصص‌های مختلف و وفادار به نظام جمهوری اسلامی حضور دارد، این نهاد مدنی خودانگیخته به خوبی می‌تواند در عرصه‌های گوناگون امنیت، ایفای نقش کند و عناصر تشکیل‌دهنده امنیت ملی را پوشش دهد. یکی از این عرصه‌ها تهاجم فرهنگی و جنگ نرم است که با توجه به تهدید آن، اعتقادات و باورهای فرهنگی در جنگ نرم، بسیج‌نخبگان می‌تواند در مقابله با آن ایفای نقش کند. از میان اقشار مختلف بسیج‌نخبگان می‌توان به بسیج‌اساتید اشاره کرد که با توجه به ارتباط با دانشجویان که آینده‌سازان این نظام اسلامی هستند؛ دارای اهمیت زیادی می‌باشند. بنابراین در این

پژوهش، نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم مورد بررسی قرار گرفته است. این پژوهش با استفاده از روش پیمایشی و در دانشگاه مازندران اجرا شده است.

بیان مسأله

امروزه جنگ نرم، مؤثرترین، کارآمدترین، کم هزینه‌ترین، خطرناک‌ترین و پیچیده‌ترین نوع تهدید علیه ارزش‌ها و امنیت ملی یک کشور است، مؤثرتر است؛ چون می‌توان با کمترین هزینه، با حذف لشکرکشی و از بین بردن مقاومت‌های فیزیکی به هدف‌ها رسید و خطرناک‌تر است؛ زیرا با باورها، ارزش‌ها، عواطف و احساسات یک ملت ارتباط دارد. بررسی اهداف و محتوای رسانه‌های فارسی زبان آمریکایی و سایر کشورهای غربی، آشکار می‌سازد که آنان با بهره‌گیری از سازوکارهای روان‌شناختی و جامعه‌شناختی، در پی آن هستند تا فرهنگ، روابط و نهادهای اجتماعی، احساس دل‌بستگی، انسجام ملی، وحدت سیاسی - مذهبی و جز آن را آماج فشار و تهدید قرار دهند و زمینه تغییر رفتار و فروپاشی از درون را فراهم سازند (ضیایی پرور، ۱۳۸۸: ۲۸۵-۲۷۰).

مقام معظم رهبری در دو دهه پس از دوران دفاع مقدس، مهم‌ترین راهبرد دشمن علیه جمهوری اسلامی را جنگ نرم، با ادبیات مختلف (تهاجم فرهنگی، یورش فرهنگی، ناتوی فرهنگی و در نهایت جنگ نرم) معرفی و تبیین فرموده‌اند و در این مورد بر ضرورت شناخت و آگاه‌سازی جامعه و نخبگان کشور و افزایش قابلیت‌ها و توان مقابله و پیش‌دستی تأکید داشته‌اند؛ چراکه انقلاب اسلامی، گفتمان نوینی را پدید آورده است که بعد نرم و فرهنگی آن بر ابعاد دیگر ارجح است. شواهد فراوانی وجود دارد که از آغاز چهارمین دهه پیروزی انقلاب اسلامی، دنیای غرب آشکارا بر دامنه و شدت جنگ نرم خود در هر یک از سه قلمرو اقتصادی، سیاسی و فرهنگی افزوده است تا از یک سو جامعه را از حیث ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی آن دچار استحاله سازد و از سوی دیگر با کاهش مشروعیت سیاسی نظام و القای ناکارآمدی آن، ملت ایران را به نافرمانی‌های مدنی و کنش‌های اعتراض‌آمیز سوق دهد. چنین کنش‌هایی نظام را با چالش‌های فراوانی روبرو خواهد ساخت. از این رو ضروری است با تدبیر از پیش اندیشیده شده، دامنه و سطح این نوع جنگ و

مبانی و ابعاد آن‌ها بازشناسی شود؛ چراکه تنها با چنین اقدامی است می‌توان برای از میان بردن آن گام برداشت (احمدی و همکاران، ۱۳۸۸).

در این میان از آنجا که جنس تهدیدهای نرم دشمن، از نوع فرهنگی است، نقش محیط دانشگاه و اساتید دانشگاه به عنوان فرماندهان جنگ نرم به جهت حساسیت محیط فرهنگی دانشگاه‌ها بر کسی پوشیده نیست.

از دیدگاه رهبر معظم انقلاب، «دانشجویان افسران جوان جبهه جنگ نرم هستند که ضمن دارا بودن فکر، عمل و بصیرت در صحنه نیز حضور دارند و با آزمودن صحنه در چارچوب کار می‌کنند اما اساتید دانشگاه‌ها فرماندهان جبهه جنگ نرم هستند» (صبح صادق، ۱۳۸۸: ۲). با توجه به موارد فوق، به نظر می‌رسد نقش بسیج به عنوان نهادی فرهنگی - اجتماعی نیز در این زمینه حساس باشد، چرا که بسیج می‌تواند با برداشتن گام‌های فرهنگی، نظام اسلامی را با افزایش بصیرت افسران جوان و فرماندهان جبهه مقابله با فرهنگ بیگانه و با دشمن‌شناسی قوی آسیب‌پذیری‌های آن را کاهش دهد و این مسئولیت بر عهده بسیج اساتید است که با پرورش دانشجویان بسیجی و ایجاد و اشاعه بصیرت و آگاهی در دانشجویان نسبت به دسیسه‌های دشمنان، وظیفه خود را در خط مقدم جبهه جنگ نرم به درستی ایفا کند.

در واقع مهم‌ترین دغدغه و مشکل اصلی که تحقیق حاضر بدان منظور انجام شده، ضرورت آمادگی کشور برای مقابله با جنگ نرم است. هدف از جنگ نرم، استحاله فرهنگی نظام است و جامعه هدف آن را عمدتاً جوانان تشکیل می‌دهند. بنابراین میزان آمادگی قشر جوان به ویژه قشر فرهیخته دانشجو در این فرایند بسیار مهم است. از آشنایی که این آمادگی را ایجاد می‌کنند، اساتید بسیجی هستند. بررسی نقش اساتید بسیجی در فرآیند جذب، سازماندهی و به کارگیری دانشجویان بعنوان افسران مقابله با جنگ نرم در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. در واقع این تحقیق درصدد پاسخ به این پرسش اساسی است: بسیج اساتید چه نقشی در مقابله با جنگ نرم دارد؟

پرسش های تحقیق

پرسش اصلی تحقیق

بسیج اساتید دانشگاه مازندران به چه میزان در مقابله با جنگ نرم در دانشگاه نقش دارند؟

پرسش های فرعی:

۱. نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان به چه میزان در مقابله با جنگ نرم مؤثر است؟
۲. نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در ولایت پذیری دانشجویان به چه میزان در مقابله با جنگ نرم مؤثر است؟
۳. نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در تقویت هویت ملی و دینی دانشجویان به چه میزان در مقابله با جنگ نرم مؤثر است؟
۴. بسیج اساتید دانشگاه مازندران به چه میزان در جذب افسران جوان در مقابله با جنگ نرم موفق بوده است؟
۵. بسیج اساتید دانشگاه مازندران به چه میزان در سازماندهی افسران جوان در مقابله با جنگ نرم موفق بوده است؟
۶. بسیج اساتید دانشگاه مازندران به چه میزان در به کارگیری افسران جوان در مقابله با جنگ نرم موفق بوده است؟

اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق

مشخص کردن میزان نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با جنگ نرم در دانشگاه مازندران.

اهداف فرعی

۱. مشخص کردن میزان نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان در مقابله با جنگ نرم؛

۲. مشخص کردن میزان نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در ولایت‌پذیری دانشجویان در مقابله با جنگ نرم؛
۳. مشخص کردن میزان نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در تقویت هویت ملی و دینی دانشجویان در مقابله با جنگ نرم؛
۴. مشخص کردن میزان موفقیت بسیج اساتید دانشگاه مازندران در جذب افسران جوان مقابله با جنگ نرم؛
۵. مشخص کردن میزان موفقیت بسیج اساتید دانشگاه مازندران در سازماندهی افسران جوان مقابله با جنگ نرم؛
۶. مشخص کردن میزان موفقیت بسیج اساتید دانشگاه مازندران در به کارگیری افسران جوان مقابله با جنگ نرم.

فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی تحقیق

به نظر می‌رسد بسیج اساتید مازندران بیشترین نقش را در مقابله با جنگ نرم در دانشگاه مازندران دارند.

فرضیه های فرعی:

۱. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.
۲. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه افزایش ولایت‌پذیری دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.
۳. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه افزایش هویت ملی و دینی دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.
۴. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه جذب افسران جوان در مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی دارند.

۵. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه سازماندهی افسران جوان در مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی دارند.

۶. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه بکارگیری افسران جوان در مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی دارند.

اهمیت و ضرورت تحقیق

دشمنان اسلام به رغم کوشش‌های فراوان در جبهه‌های نظامی و اقتصادی با تجربه تلخ با شکست مواجه شدند، بنابراین رویکرد خود را از جنگ سخت به جنگ نرم تغییر داده و تصمیم گرفتند در جبهه فرهنگی و از طریق حمله به ارزش‌ها و باورهای دینی، افکار و اندیشه‌های جوانان را نسبت به هویت دینی آن‌ها تشکیک ایجاد کرده و زمینه‌های واگرایی را در آن‌ها فراهم نمایند. از آن‌جا که روز به روز تهاجمات آن‌ها در این عرصه پیچیده‌تر و مرموزانه‌تر گشته است، مقام معظم رهبری تعبیر دقیق‌تری را در این مورد به کار بردند؛ تعبیری چون: تهاجم فرهنگی، شیخون فرهنگی، براندازی فرهنگی، ناتوی فرهنگی و جنگ نرم، تا هرچه بیش تر مردم را به خطرات این مسئله و اهمیت مقابله با آن توجه دهند (احمدی و همکاران، ۱۳۸۸).

بنابراین، دشمن در جنگ نرم سعی دارد از طریق دگرگونی اندیشه‌ها و ارزش‌ها و در هم شکستن اصول اخلاقی و سست کردن باورهای دینی جوانان جامعه و ملت را به پوچی بکشاند و آن ملت را از لحاظ شخصیتی تهی کند و روحیه استقلال‌طلبی و قدرت مقاومت را از او بگیرد و اصول فکری خویش را القا و فرهنگ و باورهایش را بر آنها تحمیل کند و از این طریق هویت دینی و ملی او را تغییر داده و زمینه‌های سلطه را برای آنها فراهم نماید.

یکی از اقسام مهم در مقابله با جنگ نرم، بسیج است. نهاد بسیج در فرایند اجتماعی، نهادی است که پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به ویژه طی جنگ تحمیلی، در جهت حمایت از نظام جمهوری اسلامی وارد روند سیاسی-اجتماعی جامعه شده و متعاقب خاتمه جنگ تحمیلی بسان نیرویی مؤثر در راستای اعتلای ارزش‌های نظام و در نتیجه استقرار امنیت از رهگذر فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی، خود را به عنوان نهادی ضروری در بطن انقلاب اسلامی جای داده است. این

نهاد که ابعاد فرهنگی و اجتماعی و... را سرلوحه عملکردهای خویش برگزیده است، با عنایت به این کارویژه، می‌تواند در راستای تأمین امنیت و به طور اختصاصی در عصر حاضر مقابله با جنگ نرم از رهگذر راهبردها، برنامه‌ها و طرح‌های پیشگیرانه در قلمرو اجتماعی و فرهنگی، نهادی پویا و کارآمد شناخته شود که برآیند آن تأمین امنیت اجتماعی خواهد بود.

قشری که می‌تواند در مقابله با جنگ نرم در مراکز آموزشی، به ویژه دانشگاه‌ها گام‌های مؤثری بردارد بسیج اساتید است که نقش آن‌ها در ترویج و اشاعه فرهنگ اسلامی، روشنگری و مقابله با تهاجم فرهنگی در دانشگاه، بسیار اساسی است. از آنجا که اقدام اساسی برای مقابله با جنگ نرم، دشمن‌شناسی است، اساتید بسیجی با ارتباط داشتن با تعداد قابل توجهی از دانشجویان که آینده‌سازان جامعه هستند؛ در این زمینه می‌توانند نقش مؤثری را ایفا نمایند و زمینه‌سازی‌های لازم را برای شفاف‌سازی و انتقال نقش‌های مردم در مواجهه با جنگ نرم فراهم کرده و نقش رهبران فکری را ایفا نمایند.

جنگ نرم، جنگی است میان دانشگاه و اندیشه ورزان کشور با مراکز تئوری پردازی دشمن. با عنایت به این که نوک پیکان جنگ نرم به سوی جوانان این مرز و بوم نشانه رفته است عدم دخالت اساتید دانشگاه در این مقابله موجب ایجاد ناامنی در سطح گسترده در جامعه، زوال ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی، کاهش اعتماد و سرمایه اجتماعی، افزایش ناامیدی و احساس ناتوانی، کاهش انگیزه فعالیت و پیشرفت و در نهایت پیروزی جناح مقابل خواهد شد (عبداللهی، ۱۳۹۰: ۴۴). بنابراین در این تحقیق، نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم در دانشگاه مازندران مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج تحقیق حاضر، برنامه‌ریزان فرهنگی ملی، منطقه‌ای و دانشگاهی را در راستای برنامه‌ریزی برای مقابله با جنگ نرم یاری خواهد کرد.

روش تحقیق

نوع تحقیق

تحقیق حاضر از نظر ماهیت جزء تحقیقات پیمایشی و از نظر هدف جزء تحقیقات کاربردی است، چون هدف آن کاربرد در یک حوزه خاص یعنی نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم می‌باشد.

روش مورد استفاده در این پژوهش، از روش توصیفی-تحلیلی (پیمایشی) است که به روابط بین متغیرها می‌پردازد.

جامعه آماری

جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش عبارت است از: تمامی اساتید دانشگاه های مازندران که در سال ۱۳۹۳ عضو بسیج اساتید بوده‌اند (۲۰۰۰ نفر) و تمامی دانشجویان بسیجی (۳۵۰۰ نفر) و غیر بسیجی (۱۲۵۰۰ نفر) دانشگاه مازندران که در سال ۱۳۹۳ در این دانشگاه مشغول به تحصیل بوده‌اند.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

نمونه آماری این تحقیق شامل ۳۷۵ نفر از اساتید و دانشجویان می‌باشند. حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان برآورد شده است. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای استفاده شده است. توزیع جامعه و نمونه آماری تحقیق در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی تناسب جامعه آماری با جمعیت نمونه تحقیق

طبقه	جامعه آماری (نفر)	نمونه آماری
اساتید بسیجی دانشگاههای مازندران	۲۰۰۰	۴۲
دانشجویان بسیجی دانشگاه مازندران	۳۵۰۰	۷۳
دانشجویان غیر بسیجی دانشگاه مازندران	۱۲۵۰۰	۲۶۰

با توجه به نمونه‌گیری سهمیه‌ای، حجم نمونه هر طبقه به تناسب جامعه آماری تعیین شد. براین اساس، حجم نمونه اساتید برابر با ۴۲ نفر، دانشجویان بسیجی برابر با ۷۳ نفر و دانشجویان غیر بسیجی برابر با ۲۶۰ نفر تعیین شد.

روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات

برای جمع‌آوری اطلاعات لازم جهت انجام تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. این پرسشنامه در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول پرسشنامه مشخصات پاسخگویان می‌باشد که حاوی ۶ پرسش است. بخش دوم پرسشنامه، متغیرهای اصلی تحقیق را می‌سنجد که شامل ۴۶

پرسش است و در طیف لیکرت و به صورت پرسش‌های بسته ۵ گزینه‌ای طراحی شده است. روایی یا اعتبار ابزار اندازه‌گیری از نوع روایی وابسته به محتوا با استفاده از نظرات کارشناسان می‌باشد که معمولاً برای بررسی اجزای تشکیل دهنده یک ابزار اندازه‌گیری بکار می‌رود و در واقع با قضاوت و داوری افراد متخصص پرسش‌ها ابزار معرف و ویژگی‌ها و اصولی است که محقق قصد اندازه‌گیری آن را دارد.

محقق پس از بررسی و مطالعه عمیق منابع علمی، متون آموزشی و معتبر، پژوهش‌هایی که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم با پژوهش فعلی ارتباط دارند و نیز نظرات کارشناسان مربوطه، پرسشنامه را بر اساس یافته‌ها و بررسی‌ها در ۶۰ پرسش تدوین و تنظیم نمود و طی دفعات مکرر آن را در اختیار ۱۵ نفر از اساتید دانشگاه مازندران قرار داد و با مشورت با این اساتید و کارشناسان مربوطه تعداد ۵۲ پرسش انتخاب گردید و در مرحله بعد با مشورت و راهنمایی اساتید محترم راهنما و مشاور ۴۶ گویه انتخاب شد و سنخیت انطباق محتوای چک لیست با پرسش‌های پژوهش و داده‌های مورد نیاز به تأیید رسید. بدین وسیله اعتبار صوری ابزار پژوهش به دست آمد.

برای سنجش پایایی ابزار اندازه‌گیری و رفع نقایص و ابهامات پرسشنامه، از روش پیش‌آزمون^۱ استفاده شد. در این پیش‌آزمون ۳۰ نفر از اساتید و دانشجویان در فاصله زمانی دو هفته‌ای در دو نوبت به پرسش‌ها پاسخ دادند. تجزیه و تحلیل یافته‌های پیش‌آزمون بعضی نواقص را در پرسشنامه آشکار ساخت که باطبع این نواقص برطرف شدند و بدین ترتیب پرسشنامه نهایی شد. تحلیل پایایی گویه‌های موجود بر اساس پایداری درونی و با استفاده از تحلیل پایایی «آلفای کرونباخ» صورت گرفته است. این ضریب بین صفر و یک متغیر بوده و کمیت صفر، مبین عدم پایایی و یک، مبین پایایی کامل پرسش‌ها می‌باشد. تعریف ریاضی و آماری این ضریب به این قرار است:

$$a = \frac{N\bar{\varphi}}{1 + \bar{\varphi}(N-1)}$$

N: تعداد پرسش‌ها: $\bar{\varphi}$: میانگین همبستگی بین پرسش‌ها

α : ضریب پایایی کرونباخ آلفا

1. pretest

نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با جنگ نرم

نتایج این آزمون در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. پایایی ابزار تحقیق

متغیرها	تعداد آیتمها	فراوانی	میزان آلفا
نقش بسیج اساتید در افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان	۸	۳۰	۰/۹۳۶
نقش بسیج اساتید در ولایت‌پذیری دانشجویان در مقابله با جنگ نرم	۷	۳۰	۰/۸۹۶
نقش بسیج اساتید در تقویت هویت ملی و دینی در مقابله با جنگ نرم	۸	۳۰	۰/۹۰۸
نقش بسیج اساتید در جذب افسران جوان مقابله با جنگ نرم	۵	۳۰	۰/۸۵۴
نقش بسیج اساتید در سازماندهی افسران جوان مقابله با جنگ نرم	۶	۳۰	۰/۸۹۹
نقش بسیج اساتید در بکارگیری افسران جوان مقابله با جنگ نرم	۹	۳۰	۰/۹۱۶
نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم	۴۶	۳۰	۰/۹۳۹

نتایج این جدول نشان می‌دهد میزان آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه و همه مؤلفه‌های نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم بیشتر از ۰/۸۵ به دست آمده است که نشان می‌دهد گویه‌های طراحی شده در پرسشنامه برای سنجش متغیرهای پژوهش مناسب است.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو بخش ارائه شد:

الف- توصیفی: در این بخش، اطلاعات به صورت جداول توزیع فراوانی و نمودار دایره‌ای و

ستونی برای توصیف جامعه نمونه و متغیرها ارائه شد.

ب- استنباطی: در این نوع تجزیه و تحلیل، رابطه بین متغیرها ابتدا نرمال بودن توزیع با استفاده از

آزمون سیمرنوف کولموگروف مورد بررسی قرار گرفت و به علت نرمال بودن توزیع از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. پردازش و تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار رایانه ای (SPSS) انجام شد.

ادبیات نظری تحقیق

تعریف جنگ نرم

مفهوم جنگ نرم که در برابر جنگ سخت به کار می‌رود، دارای تعریف واحدی نیست که مورد پذیرش همگان باشد و تلقی و برداشت افراد، جریان‌ها و دولت‌های گوناگون از جنگ نرم تا حدی متفاوت است. همچنین در برخی از تعریف‌ها مرز بین جنگ نرم، عملیات روانی، قدرت نرم و تهدید مشخص نیست. برخی از تعاریف جنگ نرم عبارت است از:

گروهی جنگ نرم را عبارت از استفاده طراحی شده از تبلیغات و ابزارهای مربوط به آن، برای نفوذ در مختصات فکری دشمن با توسل به شیوه‌هایی می‌دانند که موجب پیشرفت مقاصد امنیت ملی مجری می‌شود (کالینز، ۱۳۷۰: ۴۸۷).

برخی، تلاش برنامه‌ریزی شده برای استفاده از ابزارها و روش‌های تبلیغی، رسانه‌ای، سیاسی و روان‌شناختی، برای تأثیر نهادن بر حکومت‌ها، گروه‌ها و مردم کشورهای خارجی به منظور تغییر نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای آنان را جنگ نرم می‌دانند (فازیو^۱، ۲۰۰۷: ۱۹).

بعضی، استفاده یک کشور از قدرت نرم برای دستکاری افکار عمومی کشور آماج و تغییر ترجیحات، نگرش‌ها و رفتارهای سیاسی آنان را جنگ نرم می‌دانند (نای^۲، ۲۰۰۴: ۳).

به گمان برخی، جنگ نرم حالت تنش و مخاصمه شدیدی است که بین کشورها پدیدار می‌شود و مانورهای سیاسی، مشاجره‌های دیپلماتیک، جنگ‌های روانی، مخاصمه‌های ایدئولوژیکی، جنگ اقتصادی و رقابت برای کسب قدرت از مختصات آن هستند. هدف‌های این تهاجم می‌تواند تضعیف روحیه، وحدت ملی، ایجاد شکاف میان مردم و حاکمیت، نافرمانی مدنی، افزایش ناکارآمدی حاکمیت و تضعیف اراده مقاومت در مردم باشد.

1 . Fazio
2 . Nye

جنگ نرم عبارت است از: هرگونه اقدام غیر خشونت آمیز که ارزش ها و هنجارهای جامعه هدف را مورد هجوم قرار می دهد و سرانجام منجر به تغییر در الگوهای رفتاری موجود و خلق الگوهای جدی دی می شود که با الگوهای رفتاری مورد نظر نظام حاکم تعارض دارد (کرمی، ۱۳۸۷: ۳).

جنگ نرم نوعی جنگ سرد است که سرانجام به استحاله فرهنگی جامعه منجر می - گردد (ساندرس، ۱۳۸۲: ۱۲۳).

جنگ نرم، مجموعه تدابیر و اقدامات از پیش اندیشیده فرهنگی، سیاسی و اجتماعی کشورهاست که بر نظرات، نگرش ها، انگیزش و ارزش های مخاطبان آماج (اعم از حکومت ها، دولت ها، گروه ها و مردم کشورهای خارجی) تأثیر می گذارد و در بلندمدت موجب تغییر منش، رفتار و کنش های فردی و اجتماعی آنان می گردد (الیاسی، ۱۳۸۷: ۱۲).

جنگ نرم به معنی به کارگیری هوشمندانه، طرح ریزی و هدایت شده اقدامات غیررزمی است که سرانجام موجب تغییر نگرش و رفتار گروه های هدف در جهت برنامه ها و منافع طراح جنگ نرم خواهد شد.

جنگ نرم شامل هرگونه اقدام روانی، تبلیغاتی، رسانه ای و فرهنگی است که جامعه و گروه هدف را نشان می گیرد و بدون درگیری نظامی و اعمال خشونت، رقیب را به انفعال یا شکست وا می دارد. جنگ نرم در پی از پا در آوردن اندیشه و تفکر جامعه هدف است تا بنیان های فکری و فرهنگی آن را سست کند و با بمباران خبری و تبلیغاتی، در نظام سیاسی - اجتماعی حاکم، تزلزل و بی ثباتی تزریق کند. با این اوصاف، طیف وسیعی از اقدامات، از جنگ رایانه ای و فعالیت های اینترنتی گرفته تا راه اندازی شبکه های رادیویی و تلویزیونی و شبکه سازی در فضای مجازی و موارد دیگر، در قالب مفهوم عنوان جنگ نرم می گنجد (ماه پیشانیان، ۱۳۸۷: ۲۰).

در دو دهه اخیر، مقام معظم رهبری عالی ترین تبیین ها را از جنگ نرم به معنی عام و از تهاجم فرهنگی به معنای خاص داشته اند. جنگ نرم را تهاجم فرهنگی، بلکه یک شیخون، غارت و قتل عام فرهنگی، جنگ اراده ها و عزم ها، جنگ و تهاجم به مرزهای ایمانی، عقیدتی و فرهنگی، جنگ برای عوض کردن ذهن مردم و ناامید ساختن از مبارزه و در نهایت در آذر ۱۳۸۸، جنگ نرم را به

معنی ایجاد تردید در دلها و ذهن‌های مردم تعریف نمودند (ساروی، ۱۳۹۰). بدون شک همه این تعاریفها به تبیین ماهیت و ابعاد جنگ نرم کمک خواهد کرد و به احتمال فراوان یکی از تعاریف‌های قابل قبول، تعریف زیر می‌باشد:

«جنگ نرم، استفاده دقیق و برنامه‌ریزی شده از قدرت نرم علیه نظام‌های سیاسی مورد هدف، به منظور تاثیرگذاری بر باورها و ارزشهای بنیادین و با هدف دگرگونی در هویت فرهنگی و الگوهای رفتاری مورد قبول در عرصه‌های مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است» (نائینی، ۱۳۸۷: ۳۱).

با توجه به این تعریف می‌توان جنگ نرم را مانند هر پدیده دیگری در سه بعد شناخت: اول، ماهیت و منطق درونی قدرت نرم که عبارت از تلاش برای تأثیرگذاری بر «باورها و ارزش‌های بنیادین» مورد قبول کشور هدف است.

دوم، منظور و کاربرد این تاثیرگذاری «دگرگونی هویت فرهنگی» و «تخریب الگوی سیاسی» است.

سوم، ابزار اعمال اراده و پیشبرد هدف در این جنگ، «قدرت نرم» کشور حرف و متخاصم است.

از این مختصر نیز می‌توان نتیجه گرفت که جنگ نرم، پدیده‌هایی همچون «تهاجم فرهنگی»، «عملیات روانی»، «نافرمانی مدنی»، «جهانی سازی فرهنگ» و ... را نیز در بر می‌گیرد و اعم از آن است. از این تعاریف پیداست که:

۱. جنگ نرم یک اقدام عمدی و تدبیر شده است.
۲. جنگ نرم شامل قلمروهای گوناگون فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است.
۳. قصد اصلی عاملان جنگ نرم «تغییر هویت فرهنگی» و «تخریب الگوی سیاسی موجود» است که با تأثیر نهادن بر باورها و نگرش‌های پایه‌ای در بلندمدت محقق می‌شود.
۴. آماج جنگ نرم به مردم کشورها محدود نمی‌شود، بلکه دولت‌مردان و نخبگان را نیز هدف قرار می‌دهد.
۵. در نهایت، جنگ نرم مبتنی بر منابع قدرت نرم، روش‌های غیر خشونت‌آمیز و قدرت

اقتناع و همراه سازی است (الیاسی، ۱۳۸۷: ۳۲).

نقش دانشگاه در مقابله با جنگ نرم

به نظر می‌رسد که دانشگاه در هر کشور و نظام سیاسی در زمره اصلی‌ترین سازمان‌های تولید کننده قدرت نرم می‌باشد. در جمهوری اسلامی ایران دانشگاه مبدأ تحولات فکری، علمی، سیاسی و اجتماعی است و قادر است با بهره‌گیری از فنآوری جدید، ضمن ارتقای تولید علم جایگاه ایران را در منطقه و جهان افزایش دهد. علاوه بر آن بومی کردن علم و کمک به خودباوری و گسترش جنبش نرم افزاری به عنوان هسته ای اصلی تولید علم تصویر مثبت از ایران در عرصه جهانی ارائه دهد. تصویری که ضمن حفظ اصالت‌های تاریخی کشور و باورهای آن ایران را بر قله‌ی رفیع پیشرفت و توسعه قرار می‌دهد. (عبداللهی، ۱۳۹۰: ۴۴).

در نتیجه این پیشرفت استقلال و آزادی کشور به عنوان مهم‌ترین دستاورد انقلاب حفظ گردیده و موقعیت مردمی سیستم سیاسی کشور یعنی مردم سالاری دینی فقه محور ارتقاء و جایگاه آن در داخل و خارج تحکیم می‌یابد (جوانمرد، ۱۳۸۶: ۵۳).

کشورها امروز تلاش دارند تا امنیت خود را از طریق دست‌یابی به موقعیت‌های ویژه در تولید علم و فنآوری فراهم آورند. بی‌شک ایجاد این جنبش نرم افزاری و تولید علم بدون خودباوری و هویت‌یابی امکان‌پذیر نمی‌باشد. دانشگاه می‌تواند با ارتقای شاخص‌های قدرت ملی کشور در بحث تولید علم و ایجاد کرسی روی نیازهای کشور و بی‌نیاز کردن کشور از بیگانه این هویت ملی را حفظ و تحکیم بخشد. به جرأت می‌توان گفت که کشوری که نتواند هویت ملی مؤثری را سازماندهی ننماید در برابر تهدیدهای خارجی و موج‌های گریز از مرکز داخلی با چالش‌های جدی روبرو می‌شود (افتخاری ۱۳۸۸: ۱۹۱).

دانشگاه به این دلیل از اهمیت و مطلوبیت برخوردار است که می‌تواند با فعال سازی اساتید و دانشجویان این تحرک و پویایی را در جامعه فراهم آورد و با فعال سازی همه اقشار دامنه قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران را افزایش دهد. دانشگاه زمانی می‌تواند در این راه توفیق یابد که هم مورد اعتماد مردم و مسئولان قرار گیرد و هم قادر باشد با ارتقای شاخص‌های قدرت نرم ایران،

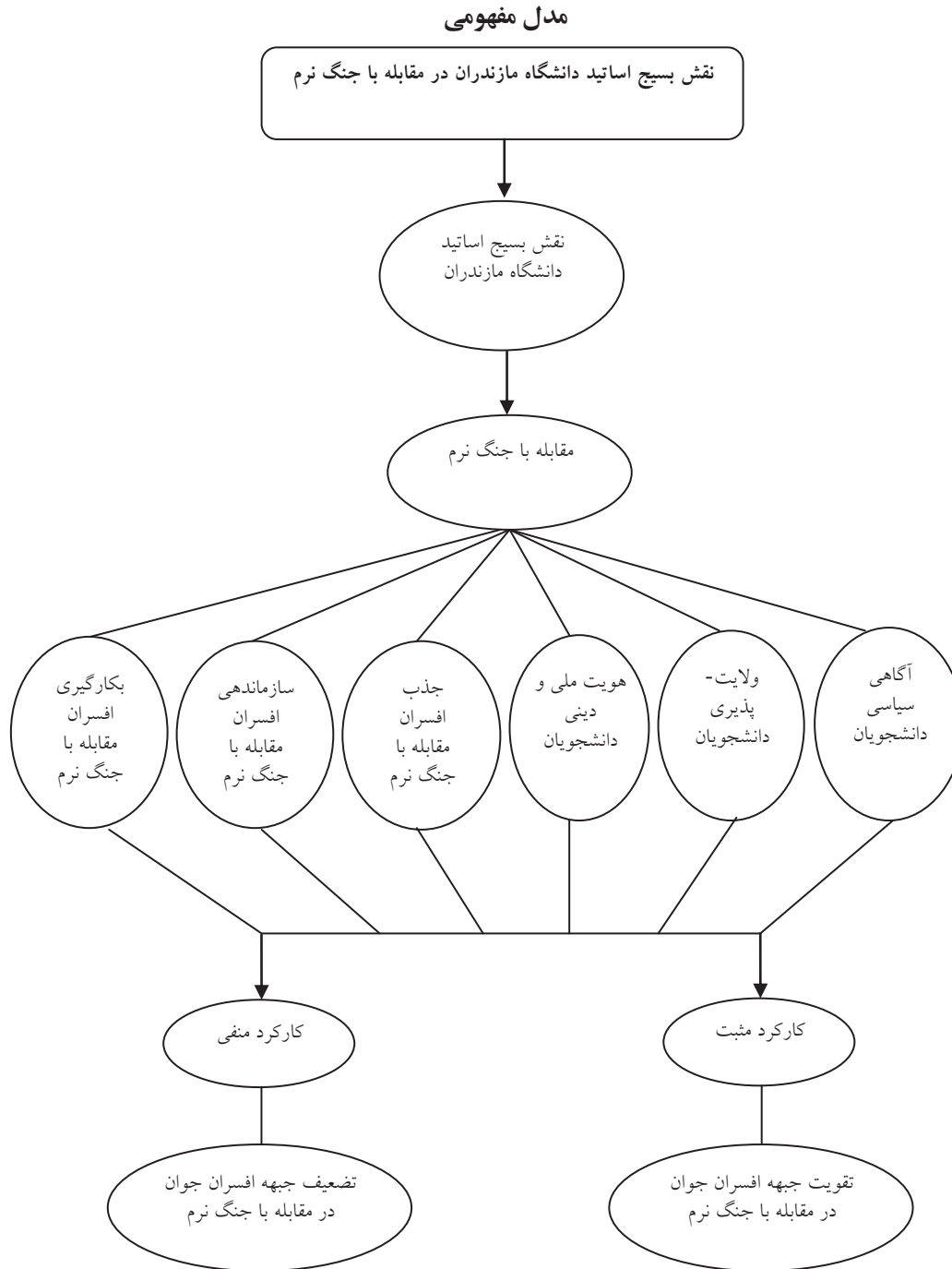
پرستیژ جمهوری اسلامی را در جهان افزایش دهد.

از سویی، رویارویی و نزاع فرهنگی و سیاسی جبهه استکبار علیه انقلاب اسلامی هر روز ابعاد گسترده و شتاب فزون تری به خود می‌گیرد. شرایط و تحولات جاری حکایت از جنگ نرم سازماندهی شده علیه انقلاب اسلامی است و در این راهبرد دشمن دانشگاه، استاد، دانشجو را به عنوان گروه هدف مورد توجه قرار داده است. البته انقلاب اسلامی در ایران به لحاظ ماهوی و ابعاد فرهنگی با اتکاء به اسلام و ارزش‌های فرهنگی و اعتقادی آن سد مستحکمی در برابر هجمه فرهنگی دشمن است. حقیقت آن است که انقلاب اسلامی در ایران در بستر و شرایطی پای در عرصه حیات سیاسی نهاد که فرد هالیدی از آن به معمای متناقض و مشیل فوکو به روح جهان بی روح و امید جهان نا امید تعبیر کردند (فرد هالیدی، ۱۳۷۵ و فوکو، ۱۳۷۹).

جمهوری اسلامی ایران با تکیه بر آموزه‌های دینی توانست اعتماد ملت و خودباوری را به آن‌ها برگرداند (محمدی، ۱۳۸۸ : ۲۰).

در سایه این اعتماد و خودباوری در همه نهادهای اجتماع تحول پدید آمد و عزم همه برای خودکفایی، استقلال و آزادی دو چندان شد. با خودیابی و اعتماد به نفس ملت همه اقشار با هم متحد شدند و با نهایت ایثار و از خود گذشتگی که اوج آن را ما در ۸ سال دفاع مقدس شاهد بودیم نظام را از گردنه‌های پر خطر عبور دادند. از کانون-های مهم و اصلی این تحرک «دانشگاه» است. دانشگاه در جمهوری اسلامی ایران توانست با رجعت به ارزش‌های قرآنی و اسلامی گام‌های بلندی در تولید علم و دست‌یابی به خودکفایی بردارد.

نتیجه‌گیری

تأثیر نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم

متغیر اصلی تحقیق حاضر که تأثیر نقش بسیج اساتید در جنگ نرم می‌باشد با استفاده از جمع ۴۶ گویه پرسشنامه سنجیده شده است. امتیاز پاسخ گویان برای هر پرسش از ۱ تا ۵ متغیر است که بر این اساس امتیاز پاسخ گویان از ۴۶ تا ۲۳۰ متغیر خواهد بود.

جدول ۳. آماره توصیفی متغیر تأثیر نقش بسیج اساتید در جنگ نرم

گروه	فراوانی	حداقل امتیاز	حداکثر امتیاز	میانگین	انحراف استاندارد
اساتید	۴۲	۸۴	۱۸۰	۱۱۸	۱۹/۰۱
دانشجویان بسیجی	۷۳	۵۹	۱۴۰	۱۱۴/۳	۱۸/۳
دانشجویان غیر بسیجی	۲۶۰	۵۱	۱۷۲	۱۱۲	۱۶/۵۸
جمع	۳۷۵	۷۹	۱۸۰	۱۱۳/۹۱	۱۸/۵۳

بر اساس نتایج مشاهده شده، میانگین امتیاز دیدگاه پاسخگویان در مورد میزان تأثیر نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم، برابر با $113/91 \pm 18/53$ به دست آمده است که نشان می‌دهد میزان نقش بسیج اساتید در جنگ نرم از دیدگاه پاسخگویان متوسط بوده است. حداقل امتیاز برابر با ۷۹ بوده است که نشان می‌دهد هیچ یک از پاسخگویان برای همه پرسش‌ها پاسخ خیلی کم را انتخاب نکرده، یعنی نقش بسیج اساتید از دیدگاه هیچ یک از پاسخگویان خیلی ضعیف نبوده است. مقایسه دیدگاه اساتید و دانشجویان نشان می‌دهد اساتید نسبت به دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی نقش بیشتری برای اساتید بسیجی در مقابله با جنگ نرم قائلند.

تحلیل استنباطی

برای انتخاب آزمون مناسب برای بررسی فرضیات ابتدا آزمون نرمالیته کولموگروف - اسمیرنوف (K-S) برای بررسی نرمال بودن توزیع، اجرا شد که نتیجه این آزمون در جدول شماره ۵ ارائه شده است.

نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با جنگ نرم

جدول ۴. آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای تطابق با توزیع نرمال

نتیجه گیری	Sig	Z	متغیر
نرمال	۰/۵۸۹	۰/۶۱۴	نقش بسیج اساتید در افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان
نرمال	۰/۰۹۹	۱/۱۶۱	نقش بسیج اساتید در ولایت پذیری دانشجویان در مقابله با جنگ نرم
نرمال	۰/۶۹۱	۰/۴۵۶	نقش بسیج اساتید در تقویت هویت ملی و دینی در مقابله با جنگ نرم
نرمال	۰/۶۸۹	۰/۷۱۸	نقش بسیج اساتید در جذب افسران جوان در مقابله با جنگ نرم
نرمال	۰/۵۱۱	۰/۶۵۸	نقش بسیج اساتید در سازماندهی افسران جوان در مقابله با جنگ نرم
نرمال	۰/۰۸۹	۱/۲۴۷	نقش بسیج اساتید در بکارگیری افسران جوان در مقابله با جنگ نرم
نرمال	۰/۸۸	۰/۹۸۴	نقش بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم

نتیجه این آزمون نشان می دهد توزیع جامعه نمونه از نوع نرمال است و آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای تطابق توزیع نمونه با توزیع نظری معنادار نمی باشد. به همین دلیل از آزمون t تک نمونه ای برای آزمون فرضیات تحقیق استفاده شد.

فرضیه اصلی. به نظر می رسد بسیج اساتید مازندران بیشترین نقش را در مقابله با جنگ نرم دارند.

جدول ۵. آزمون t تک نمونه ای برای آزمون فرضیه اصلی

مقادیر شاخصها	شاخصها
۱۱۹/۰۴۷	آماره آزمون t
۳۷۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری (sig)

نتایج آزمون t تک نمونه ای نشان داد آماره t برابر با ۱۱۹/۰۴۷ به دست آمده است که در درجه آزادی ۳۷۴ از آماره جدول بحرانی ($t=2.192$) بزرگتر است و نشان می دهد با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا می توان نتیجه گرفت احتمالاً از دیدگاه اساتید، دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی، بسیج اساتید بیشترین نقش را در مقابله با جنگ نرم دارند. به عبارت دیگر فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تایید می شود. یافته های تحقیق حاکی از تایید فرضیه است. به عبارت دیگر احتمالاً

بسیج اساتید بیشترین نقش را در مقابله با جنگ نرم دارند. این نتیجه در تحقیق نقیب السادات (۱۳۸۹) تایید شده است.

فرضیه اول. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.

جدول ۶. آزمون t تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه اول

مقادیر شاخص‌ها	شاخص‌ها
۵۸/۹۶۴	آماره آزمون t
۳۷۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری (sig)

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد آماره t برابر با ۵۸/۹۶۴ به دست آمده است که در درجه آزادی ۳۷۴ از آماره جدول بحرانی ($t=2.192$) بزرگتر است و نشان می‌دهد با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا می‌توان نتیجه گرفت احتمالاً از دیدگاه اساتید، دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی، بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. به عبارت دیگر فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تایید می‌شود. در واقع نتایج تحقیق نشان داد دیدگاه پاسخگویان، اساتید بسیجی نقش مهمی در افزایش آگاهی سیاسی دانشجویان دارند و به تبع آن نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. با توجه به این واقعیت که جنگ نرم، جنگی سیاسی است، یعنی بیشتر قواعد بازی‌های سیاسی و مهارت‌هایی هم‌چون سازماندهی سیاسی گروه‌های اجتماعی، در آن کاربرد دارند، نقش بسیج اساتید در روشنگری و افزایش بصیرت و آگاهی سیاسی دانشجویان بسیار مهم و قابل تعمق است. این نتیجه در تحقیقات نقیب السادات (۱۳۸۹) و کریمی تبار (۱۳۸۹) نیز به دست آمده است.

فرضیه دوم. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه افزایش ولایت‌پذیری دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.

نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با جنگ نرم

جدول ۷. آزمون t تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه دوم

مقادیر شاخصها	شاخصها
۶۷/۴۵۲	آماره آزمون t
۳۷۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری (sig)

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد آماره t برابر با ۶۷/۴۵۲ به دست آمده است که در درجه آزادی ۳۷۴ از آماره جدول بحرانی ($t=2.192$) بزرگتر است و نشان می‌دهد با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا می‌توان نتیجه گرفت احتمالاً از دیدگاه اساتید، دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی، بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه افزایش ولایت‌پذیری دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. به عبارت دیگر فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تایید می‌شود. نتایج تحقیق کرمی تبار (۱۳۸۹) نتایج تحقیق حاضر را تأیید می‌کند.

فرضیه سوم. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه تقویت هویت ملی و دینی دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.

جدول ۸. آزمون t تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه سوم

مقادیر شاخصها	شاخصها
۶۰/۳۶۱	آماره آزمون t
۳۷۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری (sig)

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد آماره t برابر با ۶۰/۳۶۱ به دست آمده است که در درجه آزادی ۳۷۴ از آماره جدول بحرانی ($t=2.192$) بزرگتر است و نشان می‌دهد با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا می‌توان نتیجه گرفت احتمالاً از دیدگاه اساتید، دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی، بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه تقویت هویت ملی و دینی

دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. به عبارت دیگر فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تایید می‌شود. در واقع نتایج تحقیق نشان داد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه تقویت هویت ملی و دینی دانشجویان نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. از آنجا که هویت ملی و دینی به عنوان سدی در برابر جنگ نرم می‌باشد، تقویت آن به مقابله با جنگ نرم کمک می‌کند. بنابراین فرضیه تحقیق تأیید شده است.

فرضیه چهارم. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه جذب افسران جوان در مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی دارند.

جدول ۹. آزمون t تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه چهارم

مقادیر شاخصها	شاخصها
۱۳۱/۳۴۰	آماره آزمون t
۳۷۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری (sig)

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد آماره t برابر با ۳۴۰/۱۳۱ به دست آمده است که در درجه آزادی ۳۷۴ از آماره جدول بحرانی ($t=2.192$) بزرگتر است و نشان می‌دهد با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا می‌توان نتیجه گرفت احتمالاً از دیدگاه اساتید، دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی، بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه جذب افسران جوان مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. به عبارت دیگر فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تایید می‌شود. یافته‌های تحقیق نشان داد که اساتید بسیجی نقش مهمی در جذب افسران جوان مقابله با جنگ نرم دارند و به همین دلیل نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. اروینگ و همکارانش (۱۳۸۸) و هدایتی (۱۳۸۸) در این زمینه به نتایج مشابهی دست یافتند.

فرضیه پنجم. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه سازماندهی افسران جوان مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.

نقش بسیج اساتید دانشگاه مازندران در مقابله با جنگ نرم

جدول ۱۰. آزمون t تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه پنجم

مقادیر شاخصها	شاخصها
۱۰۶/۳۵۰	آماره آزمون t
۳۷۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری (sig)

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد آماره t برابر با ۳۵۰/۱۰۶ به دست آمده است که در درجه آزادی ۳۷۴ از آماره جدول بحرانی ($t=2.192$) بزرگ تر است و نشان می‌دهد با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا می‌توان نتیجه گرفت احتمالاً از دیدگاه اساتید، دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی، بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه سازماندهی افسران جوان مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. به عبارت دیگر فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می‌شود. یافته‌های تحقیق نشان داد که نقش بسیج اساتید در سازماندهی افسران جوان و به واسطه آن مقابله با جنگ نرم مهم است. جنگ نرم در بخش اعظم مراحل تکاملی خود، جنگی خاموش است که هم چون کودتا، مرحله آماده‌سازی آن با حداکثر پنهان کاری و عادی‌سازی، در قالب فعالیت‌های معمول اجتماعی انجام می‌شود. بنابراین، بخش مهمی از کار آماده‌سازی برای مقابله با جنگ نرم را آمادگی فکری و پارادایمی تشکیل می‌دهد که اساتید بسیجی نقش مهمی در این آماده‌سازی ایفا می‌کنند. این نتیجه با نتایج تحقیق هدایتی (۱۳۸۸) همسویی دارد.

فرضیه ششم. به نظر می‌رسد بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه به کارگیری افسران جوان مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند.

جدول ۱۱. آزمون t تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه ششم

مقادیر شاخصها	شاخصها
۷۸/۵۵۱	آماره آزمون t
۳۷۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری (sig)

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد آماره t برابر با ۷۸/۵۵۱ به دست آمده است که در درجه آزادی ۳۷۴ از آماره جدول بحرانی ($t=2.192$) بزرگ تر است و نشان می‌دهد با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا می‌توان نتیجه گرفت احتمالاً از دیدگاه اساتید، دانشجویان بسیجی و غیر بسیجی، بسیج اساتید دانشگاه مازندران به واسطه به کارگیری افسران جوان مقابله با جنگ نرم، نقش مهمی در مقابله با جنگ نرم دارند. به عبارت دیگر فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تایید می‌شود. جنگ نرم بسیار پیچیده و چندبُعدی است و مدیریت کردن موفق تهدیدات حاصل از آن، نیازمند به کارگیری هماهنگ مجموعه‌ای از مهارت‌ها و قابلیت‌ها است که اساتید بسیجی با توجه به مهارت‌هایی که در این زمینه دارند و نفوذی که بر دانشجویان دارند در این زمینه می‌توانند به درستی ایفای نقش کنند. این نتیجه با نتایج تحقیق خطیبی (۱۳۸۸) و هدایتی (۱۳۸۸) سازگار است.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق مشخص ساخت که نقش اساتید بسیجی را در عرصه مقابله با جنگ نرم نمی‌توان کتمان کرد. تلاش صادقانه این قشر در عرصه‌های گوناگون زمانی و مکانی جامعه و کنش تعامل گونه آن‌ها با دانشجویان و نخبگان سیاسی و عقیدتی، از منابع مهم تأثیرگذاری اساتید بسیجی بر دانشجویان و اقشار مختلف جامعه است.

در واقع با توجه به اهداف دشمنان انقلاب اسلامی از ساماندهی جنگ نرم مجموعه قدرتمند و مؤثر بسیج اساتید می‌تواند در سطوح مختلف، اقدامات و تلاش‌های گسترده‌ای را به عمل آورد. برخی از این اقدامات عبارتند از:

الف) اقدامات فرهنگی

- بصیرت‌افزایی نسبت به ابعاد مختلف جنگ نرم برای نخبگان و توده‌های جامعه؛
- کمک به مهندسی فرهنگی کشور؛
- شناسایی تهدیدها و آسیب‌های فرهنگی؛
- سرعت بخشی و گسترش تولیدات فرهنگی؛

- عمق بخشی فرهنگی در جامعه و دانشجویان؛
- دفاع همه جانبه فرهنگی در مقابل ناتوی فرهنگی؛
- مبارزه رسانه‌ای با جنگ نرم با همکاری کارشناسان رسانه‌ای بسیجی.

ب) فعالیت‌های اجتماعی

- برقراری ارتباط با دانشجویان و تلاش در جهت گفتمان فرهنگی در جامعه؛
- گسترش امر به معروف و نهی از منکر؛
- تقویت غرب شناسی و جهت قدرت تحلیل گری دانشجویان؛
- الگو سازی و ارائه الگوهای ارزشی؛
- ارتقای روحیه نشاط، تلاش و امید به آینده در دانشجویان.

ج) اقدامات اطلاعاتی

- رصد رسانه‌های سایبری و ماهواره ای؛
- شبکه سازی دانشجویان در قالب بسیج مقاومت نرم؛
- آگاه سازی دانشجویان نسبت به ورود ابزارهای رسانه‌ای جنگ نرم نظیر دستگاه‌های گیرنده و گوشی‌های همراه «آیفون و آندریود» که قابلیت اتصال آن‌لاین به رسانه‌های آمریکایی را دارد؛
- افزایش بصیرت سیاسی دانشجویان.

در پایان باید متذکر شد که انقلاب اسلامی خود بزرگترین جنگ نرم عصر حاضر به حساب می‌آید که امام راحل (ره) آن را علیه استکبار جهانی سامان بخشیده و به باور صاحب نظران این جنگ، امروز دشمنان انقلاب اسلامی در حالت انفعالی و موضع پدافندی اقدام به طراحی تهدیدهای نرم نموده‌اند. از این رو اصرار بر اصول انقلاب اسلامی و تلاش جهت تحقق آرمان‌های حضرت امام (ره) ما را به پیروزی در مقابل دشمن نزدیک می‌سازد.

باتوجه به این که مطالعات انجام گرفته و همچنین یافته‌های این بررسی بیانگر نقش مهم بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم است، بنابراین مداخله‌گری در ارتقاء و بهبود نقش اساتید بسیجی به

مقابله مؤثرتر در جنگ نرم خواهد انجامید.

کتابنامه:

۱. احمدی، مجتبی و همکاران (۱۳۸۸). از تهاجم فرهنگی تا جنگ نرم. تهران: معاونت فرهنگی بسیج.
۲. اروینگ، زهرا و فریبا قربانی و حمیدرضا قربانی (۱۳۸۸). نقش بسیج سازندگی در شکوفایی استعداد جوانان. چکیده مقالات هم‌اندیشی بسیج سازندگی، تهران، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج، سازمان بسیج سازندگی.
۳. افتخاری، اصغر (۱۳۸۸). دیپلماسی نوین: رویکرد ایرانی. تهران: انتشارات امام صادق (ع).
۴. الیاسی، محمدحسین (۱۳۸۷). مقدمه ای بر ماهیت و ابعاد تهدید نرم. فصلنامه نگاه. سال ۲. شماره ۵.
۵. الیاسی، محمد حسین و همکاران (۱۳۸۸). بررسی تهدیدات نرم امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران. تهران: معاونت فرهنگی اجتماعی بسیج.
۶. جوانمرد، مهدی (۱۳۸۶). بازشناسی جایگاه بسیج در کشور با رویکرد سیستمی. فصلنامه مطالعات بسیج. سال دهم. ش ۳۵.
۷. خطیبی، اعظم (۱۳۸۸). نقش بسیجیان در سازندگی و توسعه ملی. فصلنامه مطالعات بسیج. سال دوازدهم. ش ۴۵.
۸. زمانی، رضا (۱۳۸۷). کارکردهای بسیج در امنیت داخلی (با تأکید بر کارکردهای نرم افزاری). فصلنامه مطالعات بسیج. سال یازدهم. ش ۴۱.
۹. ساروی، محمدعلی (۱۳۹۰). جنگ نرم و تهاجم فرهنگی. پرسمان. شماره ۱۰۵.
۱۰. ساندرس، فرانسیس (۱۳۸۲). جنگ سرد فرهنگی. ترجمه بنیاد فرهنگی پژوهشی غرب شناسی. تهران: انتشارات غرب شناسی.
۱۱. سراج بسیجی (۱۳۸۳). ماهنامه خبری. سال دوم. شماره ۲۰.
۱۲. سعیدی، مهدی (۱۳۹۰). بسیجی کیست؟ ماهنامه بصیرت صالحین. سال اول. پیش شماره.

۱۳. ضیایی پرور، حمید (۱۳۸۸). جنگ نرم ویژه جنگ رایانه‌ای. چاپ پنجم. تهران: انتشارات موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران.
۱۴. عبداللهی، محمد (۱۳۹۰). نقش دانشگاه در جنگ نرم دشمن. ماهنامه بصیرت صالحین. سال اول. پیش شماره.
۱۵. فوکو، میشل (۱۳۷۹). فراسوی ساختارگرایی و هرمنوتیک. حسین بشیریه. تهران: نی.
۱۶. کالینز، جان (۱۳۸۰). استراتژی بزرگ. ترجمه کورش بایندر. تهران: دفتر مطالعات سیاسی وزارت امور خارجه.
۱۷. کرمی، مسعود (۱۳۸۷). قابلیت‌های بسیج و سرمایه اجتماعی. در مجموعه مقالات قدرت نرم. جلد دوم. تهران: پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج.
۱۸. کریمی‌تبار، مریم (۱۳۸۹). راه‌بردها و راه‌کارهای فرهنگی دولت زمینه‌ساز در رویارویی با جنگ نرم. فصلنامه علمی - پژوهشی مشرق موعود. سال ۴. ش ۱۳.
۱۹. کلهر، رضا (۱۳۸۷). بسیج و سیر تحول در انقلاب اسلامی، نوآوری و شکوفایی. فصلنامه مطالعات بسیج. سال یازدهم. ش ۳۸.
۲۰. ماه‌پیشانیان، مهسا (۱۳۸۷). راهکارهای امریکا برای جنگ نرم با جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه عملی‌ات روانی. شماره ۱۸.
۲۱. متقی، ابراهیم (۱۳۸۸). مدیریت جنگ نرم در فضای عدم تعادل امنیتی. فصلنامه مطالعات بسیج. سال یازدهم. ش ۴۳.
۲۲. محمدی، یدالله (۱۳۸۸). انقلاب اسلامی و نقش تاریخ‌ساز امام خمینی (ره) در تولید قدرت نرم. نشر ساقی.
۲۳. نای، جوزف (۱۳۸۷). قدرت نرم. محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
۲۴. نائینی، علی محمد (۱۳۸۷). قدرت و تهدید نرم در مطالعات امنیتی با مجموعه مقالات قدرت نرم. جلد اول. تهران: پژوهشکده مطالعات بسیج.

۲۵. نقیب السادات، سید رضا (۱۳۸۹). تهدیدهای رسانه ای غرب و نقش بسیج در رفع تهدیدها. فصلنامه مطالعات بسیج. سال سیزدهم. ش ۴۸.
۲۶. هالیدی، فرد (۱۳۷۵). تکوین دومین جنگ سرد جهانی. ترجمه هرمز همایون پور. تهران: آگاه.
۲۷. هدایتی، سید حسام (۱۳۸۸). نقش بسیج سازندگی در توسعه ارزشهای اجتماعی. چکیده مقالات هم اندیشی بسیج سازندگی، تهران، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج، سازمان بسیج سازندگی.

منابع خارجی:

- 1- Fazio, R (2007), Social Changes and Population, The Journal of Social Science, No 19.
- 2-Nye, Joseph S (2004), Soft Power: the Means to Success in World Politics, New York,Public Affairs.